

MỘT KÝ GIẢ VỪA QUA ĐỜI: LỮ GIANG

16/09/2019

Kiều Mỹ Duyên

Sinh viên luật Sài Gòn, Huế ở tù nhiều nhất sau ngày có biến cố 30/04/1975 vì sau khi ra trường họ là sĩ quan, là quan tòa, là biện lý, phó tỉnh trưởng, phó quận trưởng. Lúc đó nhà bình làm quận trưởng, tỉnh trưởng, sinh viên luật khoa có địa vị quan trọng trong chính quyền như thứ trưởng, giám đốc, thanh tra v.v.. và sinh viên luật có "máu cải" trong huyết quản, thấy việc gì bất bình là cải, thấy bất công là cải cho nên khi miền Nam thất thủ, những người có địa vị quan trọng vào tù cũng tiếp tục cải nên ở tù lâu hơn các sinh viên của các đại học khác.

Tôi quen nhà báo Nguyễn Cần lúc vào làm cho nhật báo Hòa Bình sau khi già từ nhật báo Công Luận chủ nhiệm là trung tướng Tôn Thất Đính. Lúc đó là Thượng Nghị sĩ, là chủ nhiệm, chủ bút của báo Công Luận, nhưng 2 Thượng Nghị Sĩ Tôn Thất Đính và Thượng Nghị Sĩ Trần Văn Đôn ít đến tòa soạn, chỉ đến khi có họp mà thôi.

Người Công Giáo ở Sài Gòn rất đông, nhưng chỉ có 2 tờ nhật báo là Hòa Bình, cha Trần Du làm chủ nhiệm và báo Xây Dựng, cha Thanh Lăng làm chủ nhiệm. 2 tờ báo này đặc biệt viết về sinh hoạt của cộng đồng Công Giáo nhiều nhất, tuy nhiên tình hình chiến sự sôi động cũng cứ ký giả ra chiến trường, Kiều Mỹ Duyên là một ký giả tình nguyện ra chiến trường của nhật báo Hòa Bình. Bộ tổng tham mưu cấp giấy phép ký giả chiến trường cho mỗi tờ nhật báo.

Ở nhật báo Hòa Bình có 3 nhà bình luận được độc giả yêu chuộng, đó là Thượng Nghị Sĩ luật sư Nguyễn Văn Chúc, ông VIP KK Đinh Từ Thức, và ông Tú Gàn. Lúc đó ông Tú Gàn là biện lý ở tòa án Sài Gòn, mỗi lần họp ở tòa báo vui lắm, văn phòng thì nhỏ nhân viên thì đông, mỗi buổi sáng thường họp nhau, người ngồi, người đứng, các nhà bình luận chỉ đem bài đến rồi về. Lúc đó không có Internet, không có email, chỉ có đánh máy rồi đem tới, các ông đến tờ báo thật sớm, bàn chuyện như sấm nổ, rồi đi, nhưng tôi cũng học được nhiều ở những bậc trưởng thượng này.

Anh Tú Gàn ít nói, khuôn mặt lạnh, sau này anh không còn làm ở tòa án Sài Gòn về làm ở Châu Đốc, nhưng anh vẫn viết cho Hòa Bình thường xuyên. Khi du học, tôi vẫn đọc báo Hòa Bình, đọc xong tôi chuyển cho gia đình ông Đỗ Trọng Chu, quyền đại sứ VNCH ở Canberra, phu nhân ông chủ là bà Mậu, cựu Dân Biểu Quốc Hội Lập Hiến. Hai vợ chồng ông Chu được sinh viên du học thương vì ông bà thường giúp đỡ cho sinh viên vừa đến Canberra, thủ đô

Úc Châu lạnh, không có một tiệm Việt Nam nào, nên tình người quý như vàng mỗi lần có báo Việt Nam là chuyền cho nhau đọc đến tờ báo nát tan.

Dù ở xa ngàn dặm tôi vẫn viết thường xuyên cho báo Hòa Bình. Sinh viên du học rất thích bài của các ký giả nói trên, bài bình luận nảy lửa mà ai không thích chứ? Còn một người nữa viết cho báo Hòa Bình cũng được độc giả ưa thích là mục dân kêu. Đó là Dân Biểu Trần Văn Ân, ai bị uất ức gì thì gọi đến Dân Biểu Trần Văn Ân được đăng trên báo Hòa Bình. Mục kêu oan này được chính quyền quan tâm, vì hữu ích cho người dân thấp cổ bé miệng, và mục này được chính quyền lưu ý.

Kiều Mỹ Duyên bắt đầu viết lúc còn học tiểu học, sau đó tiếp tục ở trung học thì làm phóng viên tường trình các trận đá banh cho báo Khỏe của ông Hoài Điệp Tử. Lúc nhỏ thì viết báo, cô giáo giới thiệu đăng báo thiếu nhi được lãnh nhuận bút, và tiếp tục học cho đến học đại học. Nhưng bài viết được độc giả thích là tường trình về biến cố Mậu Thân, và sau đó tiếp tục viết cho đến khi được học bổng Columbus Plan, du học và trở về tiếp tục làm báo cho báo Hòa Bình.

Ngày xưa ở Việt Nam, mỗi ký giả chỉ viết cho một tờ báo, ký giả Tú Gàn cũng vậy, chỉ viết bình luận cho báo Hòa Bình. Bạn bè hỏi ký giả Nguyễn Cần vì sao anh quen cố vấn Mỹ rất nhiều, và cố vấn Mỹ cũng biết tình hình chiến sự của Việt Nam không lạc quan, các cố vấn khuyên anh nên đi và sẵn sàng cho anh vé máy bay nhưng ông từ chối. Nhưng sau đó anh bị tù nhiều năm qua nhiều trại tù khắc nghiệt. Nhưng anh vẫn còn sống cho đến ngày ra tù, anh đi theo diện đoàn tụ vì vợ con đã sang định cư ở Hoa Kỳ trước. Một vợ 2 con, vợ anh ở D.C, cách đây mấy tháng anh gọi cho chúng tôi, giọng nói rất reo vui:

- Kiều Mỹ Duyên ơi, con anh mới thăm anh.

- Cháu đang ở với anh hả? Chiều nay Duyên mời anh, cháu, và một vài người bạn đi ăn cơm nhé.

Anh Cần nói:

- Nó đi rồi.

- Thăm anh lâu không?

- Một giờ.

Cha con chỉ thăm một giờ thôi sao?

Tình cha con là thế, tình cha con đậm đà là thế, bao giờ nước cũng chảy xuôi, cha mẹ thương con như Trời Biển, con là hiền nhân hay tướng cướp cha mẹ vẫn thương con.

Cả năm gần đây anh Cần bệnh đi ra đi vào nhà thương liên tục, thỉnh thoảng chúng tôi vào thăm anh, chỉ một người ngồi cạnh anh dù mưa hay nắng, vẫn một người. Tôi gọi em gái tôi vào thăm anh, vì khi anh ra tù, tôi đã vượt biên, anh đến thăm gia đình tôi, mẹ tôi, và các em các cháu tôi rất quý mến anh. Vì khi em tôi mất anh thăm viếng và an ủi mẹ tôi, tôi rất nhớ ơn anh ở điều này.

Anh Nguyễn Cần viết sách, báo, làm diễn giả của đài tivi, đọc sách, và viết liên tục, viết trên Internet, và viết báo nhiều nơi, những bài viết của anh rất nhạy cảm. Anh rất lạc quan, tôi không nghĩ anh biết anh sẽ mất, ở trong viện dưỡng lão Black Bird anh luôn luôn nhắc đến những người bạn thân của anh như gia đình anh Lê Hữu Liệu ở Texas và sự thành công của gia đình này, anh nhớ tên từng đứa con của anh Liệu, và anh cũng nhắc gia đình luật sư Dương Mỹ Linh, và anh nhắc đến nhiều người nữa.

Anh chơi với bằng hữu thật tốt, có hôm tôi vừa vào viện dưỡng lão thì anh Cần nói:

- Lê Đắc Trọng mất rồi.

Có lẽ anh xem tivi hay radio nghe loan báo tin này, anh Trọng là biện lý tỉnh Quảng Ngãi, anh Cường là chánh án, vượt biên và gia đình chết trên mặt biển. Anh Trọng ở tù, đi theo diện H.O, định cư ở Orange County, cháu Mai gọi tôi báo tin:

- Chú cháu mất rồi.

Anh Trọng độc thân, ít nói, tốt với bằng hữu. Cháu Mai cho biết nhà quàng, tôi đến thăm lúc phát tang tổng cộng có 11 người, kể cả nhân viên nhà quàng. Một biện lý liêm khiết, được nhiều người thương mến, ra về tôi ngậm ngùi, tôi cầu nguyện cho ông Lê Đắc Trọng sớm về cõi Niết Bàn. Trong đám ma có 2 sư cô tụng niệm. Trước đó tôi có hỏi cháu Mai, có rước thầy tụng niệm cho chú của cháu không? Cháu Mai trả lời cho nhà quàng lo.

Khi biện lý Lê Đắc Trọng ở trong viện dưỡng lão tôi xin vào thăm những anh nói xa lắm, đừng đi không tiện. Khi nhắc về biện lý Lê Đắc Trọng thì anh Cần có vẻ bùi ngùi lắm, Anh nói:

- Anh đã mổ xong, nhưng bây giờ lan khắp nơi rồi. Giọng nói của anh rất bình thản, không sợ hãi, không lo âu, bình thản như chuẩn bị ra đi.

Có lần tôi vào UCI thăm anh Cần, anh nằm ở lầu 3, buổi tối, không có gió, cây cỏ yên lặng, người yên lặng. Những người thăm bệnh nhân, người nào cũng bước đi thật nhanh, yên lặng, ít nói, hình như ai cũng suy nghĩ việc gì đó, hay là nghĩ đến người thân đang nằm ở bệnh viện. Khi trở ra tôi lúc ngừng thang máy không mở cửa, ngày thường thăm bệnh nhân tôi không đem theo điện thoại cầm tay, vì bác sĩ cấm trong bệnh không được nói

chuyện điện thoại vì chất radiation hại cho sức khỏe bệnh nhân, không hiểu sao lần đó tôi lại đem theo điện thoại cầm tay, cháu chở tôi đi chạy vòng vòng vì không có chỗ đậu xe, đến khi thang máy ngừng, cửa không cử động, tôi gọi ngay Đức Nguyễn (ứng cử viên Cảnh Sát trưởng quận Cam) và gọi ngay 911. Cuối cùng thì thang máy mở cửa, tôi thoát nạn. Sau này tôi kể cho Hoàng Minh Thúy, chủ báo Xây Dựng ở Houston thì Thúy nói em cũng đã từng bị như vậy, suýt nữa thì đã qua đời. May rủi không ai hiểu nổi.

T. gọi tôi và nói, “Chị ơi, anh Nguyễn Cần đã hôn mê nằm ở bệnh viện Orange Coast Memorial.”

Vừa nghe lời nhắn của T., chúng tôi vào ngay bệnh viện thăm anh Cần. Anh nằm im như người ngủ, không có chùy nước biển, không có ống dưỡng khí, còn thở nhưng hơi thở đứt quãng. Với kinh nghiệm thăm bệnh nhân ở viện dưỡng lão, ở nhà thương nhiều năm, tôi biết bệnh nhân sẽ ra đi không lâu, khi tim ngưng đập thì xong cuộc đời.

Anh Nguyễn Cần sinh năm 1935 tại Đồng Hới, Quảng Bình. Anh học luật, làm biện lý ở tòa án Sài Gòn, viết bình luận cho báo Hòa Bình, ở tù nhiều năm, qua nhiều trại tù, định cư ở Hoa Kỳ theo diện đoàn tụ với vợ con. Vợ và hai con trai đã vượt biên định cư ở Hoa Thịnh Đốn. Anh sống ở vùng D.C được một tháng thì về Hawaii sống với người bà con, sau đó về Quận Cam viết cho báo Sài Gòn của ông Chương và ca sĩ Diễm Chi, và Sài Gòn Nhỏ của bà Hoàng Dục Thảo.

Chiều hôm thứ Hai, Phương đến thăm anh Cần ở bệnh viện, trở về Phương ghé thăm tôi và nói, “Chắc không xong, anh Cần không còn biết gì hết. Em sẽ xin Cha cầu nguyện cho anh Cần suốt đời.” Tôi nói, “Cha đã vào tận nhà thương cầu nguyện cho anh Cần rồi. Chị mong những người quen ở trường luật, và bạn làm báo hãy cầu nguyện cho anh Cần. Chị có gọi cho luật sư Lê Công Tâm nhờ Tâm báo cho Hội Luật Khoa và luật sư Đào Ngọc Thụy cầu nguyện cho anh Cần. Chị cũng báo tin cho giáo sư Trần Văn Chi, anh Hưng, Lê Ánh Thu, và nhiều người quen hơn nữa thế kỷ hãy cầu nguyện cho anh ấy, không phân biệt tôn giáo.”

Xin đồng hương cũng hãy cầu nguyện cho anh Nguyễn Cần. Chúc anh sớm về Nước Chúa ở cõi Thiên Đàng.

Sáng nay đưa tiễn anh Cần lần cuối ở nhà thờ Đức Mẹ La Vang, Cha Phạm Ngọc Hùng, giám đốc trung tâm Công Giáo giáo phận Orange County làm lễ, 10 đến 11 giờ sau đó đem đi hỏa táng, rồi đem tro về Đà Nẵng cho bà chị, đem ra biển rải.

16 người ra đón quan tài của anh Cần, đi giữa hàng cây xanh mượt. T. cầm hình của anh Cần, vào nhà thờ thì chúng tôi gặp luật sư Hiệp, ông Nguyễn Lý

Tương, Hòa Thê Nhân, Mã Gia Minh, ca sĩ Anh Dũng, Tùng. Tiến sĩ Nguyễn Tiến Hưng đang làm việc bỏ sở đến cầu nguyện cho ông Nguyễn Cần, vợ của Hưng cũng thế, nghĩa tử nghĩa tàn. Trong lúc cha Phạm Ngọc Hùng đang giảng thì một chiến sĩ áo hoa rừng tiến tới quan tài anh Cần chào kính. Tôi biết chiến sĩ đã từng nhảy dù ra Bắc Việt, và ở tù rất lâu năm. Bên ngoài của nhà thờ La Vang nhiều chiến sĩ trong quân phục hoa rừng đang chờ đợi chiến hữu để viếng người quá cố, họ là những chiến sĩ ở tù các trại tù Bắc Việt, một anh nói:

- Chúng tôi ở chung trại tù với Nguyễn Cần, anh là người dũng cảm nên khi chúng tôi đến cầu nguyện cho anh ấy. Người chiến sĩ với giọng ngậm ngùi thương tiếc người quá cố.

Trong lúc T. khuyên mọi người đừng khóc nhưng cô khóc trong lòng, lo cho một người bệnh liên tục hơn một năm làm sao nói hết nỗi nhọc nhằn. Nhà thờ La Vang lúc đầu chỉ vài chục người, nhưng lần lượt đến càng lúc càng đông, cựu sinh viên luật khoa và giới truyền thông cũng nhiều. Đám tang nào cũng buồn, hôm nay không có tiếng khóc, không khóc, khóc rồi thì người đi vẫn đi. 6 vòng hoa lớn, nhà thờ hôm nay chỉ có người Việt Nam tham dự lễ, tiếng cầu kinh vang vang.

Tội nghiệp T. chạy tới chạy lui. Có lần sau khi thăm anh Cần T. đưa tôi ra tận cửa viện dưỡng lão, tôi nói:

- Em đừng để gầy quá rồi bệnh.

T. rất có lòng với tất cả bạn bè. T. nói:

- Hơn một năm nay lo cho anh Cần, em mất gần 20 pounds.

Tôi rất hiểu điều này, T. chở anh Cần đi nhà thương, đi bác sĩ, thăm anh Cần mỗi ngày ở viện dưỡng lão, ở nhà thương, và gặp cha Phạm Ngọc Hùng để lo tang lễ cho anh Cần. Anh em chị em ruột chưa chắc đã được như vậy.

Tôi nói với T. Ông đến Hoa Thịnh Đốn, về Hawaii sống với bà con một thời gian rồi định cư ở Orange County, viết cho báo Saigon của ông Dương Hữu Chương và ca sĩ Diễm Chi trước khi cộng tác với báo Saigon Nhỏ của bà Hoàng Dục Thảo. Ông Nguyễn Cần viết sách, báo, làm diễn giả của đài tivi, đọc sách, và viết liên tục, viết trên Internet, và viết báo nhiều nơi, những bài viết của ông rất nhạy cảm.

nhiều lần trong lúc anh Cần ở bệnh viện, cũng như viện dưỡng lão, hay trong lúc lo đám tang.

- Nếu em cần việc gì thì cứ gọi chị, dù nửa đêm về sáng, và chị cũng muốn đóng góp một chút cho tang lễ. T. nói ngay:

- Anh Cần lo liệu tất cả rồi, ngay cả viết cáo phó, không cần gì nữa đâu chị ơi.

T. gầy hăn đi, dáng đi thiếu nảo, lưng còng xuống, T. thuộc gia đình khá giả ở miền Tây Việt Nam, nhà có tiệm thuốc Tây, và chúng tôi gặp nhau ở Hoa Kỳ, T. làm chuyên viên địa ốc của văn phòng tôi, hiền lành, ít nói, rất tốt với bằng hữu, tôi khuyên T. cầu nguyện và cầu nguyện cho linh hồn anh Cần được yên nghỉ, được về nước Chúa.

Tôi chuẩn bị đến nhà thờ thì Hoàng Dục Thỏ gọi đến, hôm qua thì Hoàng Dục Thảo định gọi hoa đến nhà thờ cho anh Nguyễn Cần. Tôi nói với Hoàng Dục Thảo quan tài của anh Cần chỉ để ở nhà thờ từ 10-11 giờ sáng rồi đi hỏa táng. Chỉ một giờ đồng hồ thôi, thay vì mua hoa thì cầu nguyện ở đâu thì cầu nguyện ở đó. Cầu nguyện và cầu nguyện cho người ra đi cũng đủ rồi.

Lời cầu kinh của linh mục Phạm Ngọc Hùng nhẹ nhàng, khuôn mặt của cha rất nghiêm. Một linh mục lớn tuổi tham dự, tôi thấy quen nhưng không nhớ tên. Ở Orange County có trên 50 linh mục, và một giám mục Việt Nam, muốn nhớ từng linh mục cũng khó, nhất là không đeo kính cận thị.

Đồng tế có các cha Phạm Ngọc Hùng, cha Nguyễn Văn Luân, cha Thái Nguyễn, và cha Trần công Luận.

Người đi thì cũng đã đi, người ở lại buồn cũng sẽ hết buồn, cũng phải sống, phải làm việc. Sách của anh Cần sưu tập cũng nhiều lắm, T. cho biết cô Trinh ở trung tâm Công Giáo đến nhà anh Cần giúp soạn sách để đem về trung tâm Công Giáo cho nhiều người đọc.

Tôi cầu nguyện cho người đi bình thản ra đi, người ở lại bình yên trong cuộc sống.

Chúc mọi người sức khỏe, bình yên, may mắn, làm việc tận lực để sẽ không hối tiếc mình chưa làm được việc gì thì phải ra đi.

Xin Thượng Đế ban phúc lành cho tất cả đồng hương ở bất cứ nơi nào trên trái đất này.

OC ngày 16 tháng 9, 2019

KIỀU MỸ DUYÊN

kieumyduyen1@yahoo.com

Nguồn: <https://vietbao.com/a298783/mot-ky-gia-vua-qua-doi-lu-giang>

www.vietnamvanhien.org

